

Econ1220 Høsten 2011

Forelesning 1 november

1. Oppgave 2. Fordelingspolitikk 3. Litt om skatt
hvis tid.

Hilde Bojer

hilde.bojer@econ.uio.no

folk.uio.no/hbojer

Treffetid: Etter avtale (mangler kontor)

1. november 2011

Oppgave

Virkemidler i fordelingspolitikken

Noen problem

Skattepolitikk

Oppgaven

3

Kan besvares på mange måter: ingen entydig fasit

Spørsmål 1:

Her kunne det være greit å minne om at nødvendig betingelse for effektivitet er $MRT = MRS$ for alle individuell goder.

Og at det normalt innebærer $MBV = MC$

Tilstrekkelig oppramsing :

- ▶ Kollektive goder
- ▶ Eksterne virkninger
- ▶ Naturlig monopol (fallende gjennomsnittskostnader)
- ▶ Assymmetrisk informasjon

Pluss at statlig overvåking er nødvendig for at markedet skal være i fullkommen konkurranse.

Det er en stygg feil å nevne fordeling i denne sammenhengen.

Spørsmål 2

4

Naturlig monopol: strengt tatt fallende gjennomsnittskostnader, men konstant marginalkostnad er OK.

Eksempler: jernbane, annen kollektiv transport, aviser, bøker.....

Standard figur.

Oppg 2 forts

5

Effektivitet krever $MBV = MC$.

Men da vil marginalkostnad $>$ gjennomsnittskostnad, og bedriften vil gå med underskudd.

Privat monopol vil ta pris $>$ marginalkostnad.

Løsning: offentlig drift med underskudd, eller subsidiering av privat bedrift

Staten bør bare gripe inn hvis tapet ved å dekke subsidiene er mindre enn effektivitetstapet ved monopol.

(Nytte-kostnads analyse av prosjektet)

6

Er reklamefinansiering effektivt?

Oppgave 3

7

En samfunnsmessig velferdsfunksjon er tenkt å skulle representere myndighetenes avveining mellom effektivitet og fordeling.

De bygger på etisk individualisme og konsumentsuverenitet.

To av dem oppfyller Pareto-prinsippet om at velferden øker hvis en får det bedre uten at noen annen får det verre. det siste gjelder ikke den såkalte Rawls-funksjonen.

Det er en begrensning at de utelukkende bygger på den enkeltes nytte.

8

Tegne og forklare de tre typene samfunnsmessige velferdsfunksjoner.

Forklar at utilitarismen er ulikhets-nøytral, mens Bergson-Samuelson er ulikhetsavers fordi den lar samlet velferd øke ved en omfordeling fra høy til lavere nytte.

Et pluss for å huske at den såkalte Rawls-funksjonen ikke egentlig representerer Rawls's egen teori for rettferdighet.

Oppgave 4

9

Læreboksvaret er at effektivitet kan vike til fordel for likere fordeling, og avveiningen her avhenger av formen på velferdsfunksjonen.

Videre må inngrep som øker effektiviteten i ett marked, ikke føre til enda større tap av effektivitet i andre markeder.

Jf svar på spm 2

Utenom læreboka: Noen setter frihet fra statlig styring høyere enn effektivitet.

Virkemidler i fordelingspolitikken

10

De viktigste i Norge er:

Sosialforsikring

Barnetrygd, kontantstøtte

Sosialhjelp

Skattepolitikk

Tariffoppgjør, inntektspolitisk samarbeid

Noen problem i fordelingspolitikk, overføringer

11

1. Virkning på yrkesdeltaking, arbeidstid
2. Inntektsprøvdde eller universelle ytelser?
3. Penger eller naturalia?
4. Kategoriske ytelser?

Naturalytelser?

12

Har liten relevans for Norge.

Naturalier er aktuelle i USA pga matkuponger.

De eneste norske stønader som gis i naturalier, er hjelpemidler til funksjonshemmede.

Bostøtten, som er inntektsprøvd, kan kanskje kalles en form for naturalytelse

Kommunene kan hjelpe vanskeligstilte med utleieboliger.

Kategoriske ytelser

13

Har også liten relevans, p g a godt utbygd sosialforsikring

Overgangstønad til enslige forsørgere er en kategorisk ytelse

Det samme er barnetrygd/kontantstøtte.

Virkning på arbeidstilbud

14

I følge økonomisk teori, vil arbeidsfri inntekt alltid minske tilbudet av arbeid.

Inntektsprøvde ytelser

15

Engelsk: means tested.

Vanlig å si behovsprøvde ytelser på norsk, men det er litt misvisende.

Sykepenger og uføretrygd er behovsprøvde ytelser.

Inntektsprøvde er ytelser som gis til folk med inntekt under en viss størrelse.

Kan fjernes helt eller delvis hvis inntekten øker.

I Norge: sosialhjelp og bostøtte er inntektsprøvde ytelser.

Det motsatte: universelle ytelser

Inntektsprøvede ytelser

16

Har en del ulemper det er viktig å være klar over:

- ▶ Administrasjon koster
- ▶ Underforbruk.
- ▶ Virker som en ekstra marginalsatt på arbeidstilbudet.

Underforbruk er særlig er påvist i Storbritannia, hvor inntektsprøving er utbredt.

I Norge: underforbruk av bostøtte

Hvorfor?

De må søkes om. Er ofte ikke godt nok kjent

└ Noen problem

17

Alvorligst: virker på samme måte som høy marginalsatt

Men på lave inntekter

I Norge: inntektsprøving av barnetrygd blir ofte foreslått.

Offentlige inntekter 2010

18		
	Art	Prosent
	Skatt på inntekt og formue	29
	Avgifter	17
	Trygde-og pensjonspremier	14
	Formuesinntekter	24
	Annet	16

Petroleumsinntekter var vel 20 pst!

De viktigste formene for skatt

19

Vi skjeler mellom direkte skatter og indirekte skatter, eller avgifter.

Direkte skatter

- ▶ Skatt på inntekt
- ▶ Skatt på formue
- ▶ Eiendomsskatt
- ▶ Trygde-og pensjonspremier

Disse betales av både personer og bedrifter.

Trygde-og pensjonspremier betales dels direkte av personer, dels indirekte via bedriften (Engelsk: payroll tax)

Indirekte skatter

20

- ▶ Merverdiavgift (MOMS)
- ▶ Særavgifter på tobakk, alkohol, bensin osv